

Ankara'daki NATO Zirvesi

Avrupa'nın Yeniden Silahlanması Mı Yoksa Uluslararası Düzenin Yeniden Şekillenmesinin Başlangıcı Mı?

Ankara'da düzenlenen Kuzey Atlantik Antlaşması (NATO) zirvesi, sadece güvenlik ve askeri gelişmeleri ele almak üzere düzenlenen rutin bir toplantı değildi; aksine Batı'nın, askeri gücün yeniden inşası, ekonominin yeniden yapılandırılması ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra ortaya çıkana hiç benzemeyen yeni bir dünyaya hazırlık başlıklı yeni bir stratejik aşamaya girdiğinin dolaylı bir ilanı gibi görünüyordu.

Zirveden çıkan kararlar ve bunun öncesinde ortaya konan Avrupa ve ABD'nin yönelimleri, Ukrayna'daki savaşın artık geçici bir olay olmadığını, aksine Avrupa'nın güvenliğini yeniden tanımlayan ve Batılı başkentleri, "ucuz barış" döneminin sona erdiğine ve askerî caydırıcılığın yeniden siyasi ve ekonomik istikrarın temeli hâline geldiğine ikna etmeye sevk eden tarihî bir dönüm noktası olduğunu teyit etmektedir.

Ancak zirvenin bünyesinde taşıdığı en tehlikeli şey, askeri harcamaların artırılacağı ya da Ukrayna'ya desteğin devam edeceği yönündeki açıklamalar değildi; aksine bizzat Avrupa ekonomisinin, "yeniden silahlanma ekonomisi" olarak tanımlanabilecek yeni bir aşamaya gireceğinin zımnen kabul edilmesi idi. Zira savunma sanayisine pompalanacak milyarlar, havadan gelmeyecektir; aksine yüksek borç yükü, ekonomik yavaşlama, nüfusun yaşlanması ve enerji krizlerinin yanı sıra Avrupa sanayisinin ABD ve Çin karşısında rekabet gücünün gerilemesi nedeniyle zaten ağır bir yük altında olan bütçelerden kesilecektir.

İşte burada büyük bir çelişki öne çıkmaktadır; zira Avrupa bugün, eşi benzeri görülmemiş ekonomik zorluklarla karşı karşıya kaldığı bir zamanda İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana en büyük silahlanma sürecinin finanse edilmesini talep etmektedir. Dolayısıyla savunma harcamalarındaki artış, borçlanmanın artması, yeni vergilerin getirilmesi ya da hizmet harcamalarının bazı yönlerinin azaltılması anlamına gelmektedir; bu seçenekler ise, bazı Avrupa ülkelerinde iç siyasi baskılara yol açabilir ve halkçı hareketlerin yükselişini ve toplumsal protestoları körükleyebilir.

Aynı zamanda Amerika'nın ittifak içindeki yükleri yeniden dağıtmayı başardığı görülmektedir; zira ABD, NATO liderliğinden vazgeçmiyor ama Avrupalı müttefiklerini, kıtanın savunma maliyetinin büyük kısmını üstlenmeye yönlendirirken, önümüzdeki on yıllarda ekonomik ve teknolojik açıdan en büyük rakibi olarak gördüğü Hint-Pasifik bölgesindeki Çin ile stratejik yüzleşmeye giderek daha fazla yoğunlaşmaktadır.

Diğer bir açıdan Avrupa'nın yeniden silahlanması, sadece askerî bir proje değil, aksine aynı zamanda ekonomik bir projedir. Zira savunma sanayilerinin canlandırılması; fabrikaların yeniden faaliyete geçirilmesi, bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi, istihdam olanaklarının oluşturulması ve yatırımların ileri teknoloji sektörlerine yönlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Ancak bu büyüme, kalkınma ekonomisiyle bağlantılı olmaktan daha çok çatışma ekonomisiyle bağlantılı olacaktır; bu da Avrupa'nın, onlarca yıldır kendisini ayrıcalıklı kılan ekonomik ve sosyal modelini koruma kabiliyeti konusunda soru işaretleri uyandırmaktadır.

Türkiye ise zirveden her zamankinden daha önemli bir konumda çıkmıştır. Bu hassas aşamada bu toplantıya ev sahipliği yapmak üzere Ankara'nın seçilmesi, ister Karadeniz, ister Doğu Akdeniz, ister Kafkasya isterse Orta Doğu ile ilgili olsun, Türkiye'nin coğrafi konumunun Avrupa'nın güvenlik denklemlerinde vazgeçilmez bir unsur haline geldiğine dair Batı'da giderek artan bir farkındalığı yansıtmaktadır. Ayrıca Ankara ile Batı başkentleri arasındaki nispi yakınlaşma, geçmişteki anlaşmazlıkların kontrol altına alınmaya çalışıldığına ve Türkiye'nin gelecekteki güvenlik düzenlemelerine daha derin bir şekilde yeniden entegre edilmeye çalışıldığına işaret etmektedir.

Buna karşılık Moskova, bu gelişmeleri, çevreleme politikasından uzun vadeli bir yıpratma politikasına geçiş olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle Rusya'nın askeri üretimini genişletmeye ve Çin, İran ve Kuzey Kore ile ortaklıklarını güçlendirmeye devam etmesi muhtemeldir; bu da dünyanın, her birinin kendine özgü ekonomik, teknolojik ve güvenlik sistemine sahip rakip bloklara bölünmesini pekiştirecektir.

Bu dönüşümlerin, büyük güçler arasındaki rekabet ne kadar şiddetlense de stratejik ağırlığı giderek artan Ortadoğu'dan ayrı olması mümkün değildir. Çünkü bölge, sadece bir enerji kaynağı değil, aynı zamanda küresel ticaret yollarının, deniz ulaşım koridorlarının, yatırımların ve lojistik projelerin de önemli bir kavşağı haline gelmiştir. Bundan dolayı uluslararası düzenin yeniden şekillenmesi, ortaklıklarını çeşitlendirmeye ve tek bir eksene bağımlı kalmaktan kaçınmaya çalışacak olan bölgedeki ülkelerin politikalarına doğrudan yansiyacaktır.

Ancak bugün yaşananlar, Ukrayna'daki savaşı ya da hatta NATO'nun geleceğini bile aşmaktadır. Zira dünya, küresel ekonominin açık küreselleşme aşamasından jeopolitik ekonomi aşamasına geçişiyle birlikte daha derin bir dönüşüme tanık olmaktadır; çünkü artık ulusal güvenlik kaygıları ticaret, yatırım, teknoloji, enerji ve tedarik zincirlerinin gidişatını belirleyen unsurlar haline gelmiştir. Artık kriter, sadece ekonomik yeterlilik değil; aksine krizlere karşı dayanıklılık kapasitesi, kaynakların güvence altına alınması ve stratejik sanayilerin kurulması, devletlerin gücünde belirleyici unsurlar haline gelmiştir.

Avrupa'nın yeniden silahlanması, bu büyük dönüşümün bir tezahüründen başka bir şey değildir. Tıpkı İkinci Dünya Savaşı'nın küresel ekonomiyi yeniden şekillendirdiği ve Soğuk Savaş'ın onlarca yıl süren uluslararası bir düzenin temellerini attığı gibi, Rusya-Ukrayna Savaşı da, tek kutupluluğun gerilediği, Amerika, Çin ve Rusya arasındaki rekabetin tırmandığı ve daha geniş manevra ve etki alanına sahip bölgesel güçlerin öne çıktığı yeni bir dünya düzenini kuracak kıvılcım olmaya aday gibi görünmektedir.

Buna göre Ankara'daki NATO Zirvesi gelecekte sıradan bir askeri toplantı olarak değil, aksine askerî gücün yeniden inşa edilmesi, ekonominin yeniden

yapılandırılması, jeopolitiğin ekonominin önüne geçmesi ve sanayi ile askerî gücün uluslararası konumun öncelikli güvencesi hâline gelmesi gibi Batı'nın yeni bir dönemin başlangıcını ilan ettiği dönüm noktalarından biri olarak anılabilir.

Geriye gelecekteki sözleşmelerin şeklini belirleyecek şu soru kalıyor: Batı, bu devasa dönüşümü ekonomik ve toplumsal açıdan çok ağır bir bedel ödemededen finanse edebilir mi? Yoksa yeniden silahlanmanın maliyeti, istemese de, küresel ağırlık merkezinin daha çok taraflı ve Batı hegemonyasına daha az boyun eğen bir uluslararası düzene doğru kaymasını hızlandıracak mı?

Tek kutuplu dünya düzeninin çok kutuplu bir düzene dönüşmesi, tartışmasız kaçınılmaz bir süreç gibi görünmektedir. ABD'nin ekonomik hegemonyasının gerilemesi ve bunun dünyanın çeşitli ülkeleri üzerindeki etkilerinin genişlemesiyle birlikte uluslararası ilişkilerin, içerisinde farklı ittifakların şekillendiği ve kararlarında çok daha bağımsız yükselen güçlerin öne çıktığı yeni bir aşamaya tanık olması beklenmektedir.

Bu bağlamda Müslüman ülkelerin, şariat ilkelerine dayanan bir vizyona göre daha geniş bir siyasi ve fikri birliğe ve İslami hayatın yeniden başlamasına yönelik beklentilerin gerçekleşmesi de dahil olmak üzere hadari rolünü yeniden kazanma ve İslami kimliğini temel alan bir kalkınma projesini inşa etme fırsatı giderek büyümektedir. Nitekim bu proje hazırlanmış olup, geriye sadece sahada uygulanması kalmıştır; bu proje ise, bilinçli bir İslami zihniyet taşıyan ve dini ve ahlaki sorumluluklarıyla uyumlu bir şekilde İslam ilkelerini vakıada pekiştirmek ve Müslümanların temel davalarına ilişkin bilinçlerini güçlendirmek için çalışan erkek ve kadınların çabalarına dayanmaktadır. Bu, her Müslüman erkek ve kadının üzerine vaciptir ki böylece Allah'ın rızasını nail olabilelim ve Allah'ın bizden razı olduğu şekilde O'nunla karşılaşabilelim.

Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ * جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ حَسَنِيَ رَبُّهُ** **“İman edip salih ameller işleyenlere gelince, yaratılmışların en hayırlısı da onlardır. Onların Rableri katındaki mükâfatları, altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları sonsuz nimet ve mutluluk diyarı olan Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan. Bu mükâfat, Rabbinden korkup kalpleri O'nun saygısıyla ürperenler içindir.”** [Beyyine 7-8]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Nebil Abdulkerim